

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 209/2013-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. apríla 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., P., zastúpenej advokátom JUDr. J. B., B., s. r. o., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivý proces a na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21 Cob 16/2012 z 19. júla 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., a. s., **o d m i e t a** pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. októbra 2012 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s., P. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy a v čl. 38 ods. 1 listiny a práva na spravodlivý proces a na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 21 Cob 16/2012 z 19. júla 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že žalobou podanou Okresnému súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) sa spoločnosť E., spol. s r. o., P. (ďalej len „žalobkyňa“), v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 11 Cb 89/01 domáhala proti sťažovateľke zaplata zmluvnej pokuty v sume 637 125 Sk s príslušenstvom. Žalobkyňa sa proti sťažovateľke domáhala tiež zaplata zmluvnej pokuty v skutkovo totožných sporoch vedených okresným súdom pod sp. zn. 11 C 173/01 a sp. zn. 11 Cb 48/02. Na základe rozhodnutia okresného súdu došlo k spojeniu uvedených konaní s tým, že budú ďalej vedené pod sp. zn. 11 Cb 89/01. Okresnému súdu bola žalobkyňou podaná ďalšia žaloba o zaplata sumy 985 000 Sk, pričom konanie o nej bolo vedené pod sp. zn. 12 Cb 2/2004. Okresný súd uznesením sp. zn. 12 Cb 2/2004 z 30. marca 2004 spojil aj túto vec s vecou vedenou pod sp. zn. 11 Cb 89/01. Z dôvodu reorganizácie súdov a zmeny príslušnosti sa miestne príslušným vo veci stal Okresný súd Trnava, na ktorom bola vec sťažovateľky vedená pod sp. zn. PN-11Cb 89/01. Po opätovnom vytvorení okresného súdu, sa tento súd stal opäť miestne príslušným na prerokovanie uvedenej veci, ktorá je v súčasnej dobe vedená pod sp. zn. 6 Cb 8/2008. Po vzniku okresného súdu došlo vo veci vedenej pod sp. zn. 6 Cb 8/2008 k zmene v osobe zákonného sudcu tak, že namiesto zákonnej sudkyne Mgr. I. Š. sa zákonným sudcom stal sudca okresného súdu Mgr. V. Z.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6 Cb 8/2008 zo 7. decembra 2011 bola sťažovateľka zaviazaná zaplatať žalobkyňi sumu 86 469,33 € s príslušenstvom. Proti uvedenému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, v ktorom namietala

skutočnosť, že rozsudok bol vydaný sudcom, ktorý nemal postavenie zákonného sudcu, čím došlo k porušeniu jej práva na zákonného sudcu garantovaného v čl. 48 ods. 1 ústavy. Sťažovateľka zároveň namietala, že súd prvého stupňa dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil.

Krajský súd ako súd odvolací napadnutým uznesením rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pretože sťažovateľke sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom a súd prvého stupňa nesprávne vec právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav. V časti uplatneného odvolacieho dôvodu podľa § 221 ods. 1 písm. g) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) odvolací súd rozhodol, že sudca, ktorý rozhodol vo veci, je zákonným sudcom v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cb 8/2008, a preto bude opätovne vo veci rozhodovať. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v súvislosti s touto odvolacou námietkou uviedol, že *„zákonný sudca vyplýva z rozvrhu práce príslušného súdu, čo potvrdzuje i judikatúra Ústavného súdu SR, podľa ktorej zákonným sudcom je sudca, ktorému bola vec pridelená v súlade s rozvrhom práce (I.ÚS 218/2010, II.ÚS 118/2002). Predmetné konanie pôvodne začalo na Okresnom súde Trnava ako súde miestne a vecne príslušnom. Z dôvodu reorganizácie súdov podľa zák.č. 511/2007 Z.z. o sídlach a obvodoch súdov SR sa príslušným súdom od 1.1.2008 stal Okresný súd Piešťany, na ktorý prešiel výkon súdnictva. Z odovzdávajúceho Okresného súdu Trnava tak vec prešla na nadobúdajúci Okresný súd Piešťany, na ktorom sa odovzdávané veci zapisovali pod novou spisovou značkou ako veci nové, ktorý postup bol určený čl. 13, 14 a 15 Inštrukcie MS SR 18/2007 zo dňa 6.12.2007 č. 12460/2007-130. Predsedníčkou Okresného súdu Piešťany sa stala Mgr. Š., ktorá vo veci do toho času konala ako sudkyňa Okresného súdu Trnava. Predsedníčka súdu ale vykonáva súdnictvo v súlade s rozvrhom práce tak, aby jej to nebránilo plniť si povinnosti predsedníčky súdu, na základe čoho bolo vydané Okresným súdom Piešťany Opatrenie pod spis. zn. 1SprR/15/2008 zo dňa 27.3.2008, na základe ktorého sa spisy v ktorých konala Mgr. Š. v súlade s prílohou, ktorá je dodatkom uvedeného opatrenia, prideliť náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov Okresného súdu Piešťany a to i vec 6 Cb 8/2008, v ktorej sa*

zákonným sudcom stal sudca Mgr. Z., ktorý v nej konal ďalej. S poukazom na uvedené skutočnosti v konaní nenastal rozpor so zásadou zachovania zákonného sudcu.“.

Sťažovateľka vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi a práva na prejednanie vecí súdom zriadeným zákonom v odôvodnení sťažnosti uviedla:

«... Zákon o súdoch nevyklučuje prípady vykonania zmien v rozvrhu práce vydanom na príslušný kalendárny rok, avšak súčasne ustanovuje právny rámec tohto postupu. V okolnostiach prípadu podstatné je posúdenie dôvodu, z akého bol vydaný rozvrh práce zmenený.

... Zo samotného opatrenia sp. zn. 1SprR 15/2008 zo dňa 27.03.2008 (ďalej ako „Dodatok k rozvrhu práce“) ani zo zápisnice z rokovania pléna sudcov Okresného súdu Piešťany dňa 31.03.2008 ale nevyplýva žiadny dôvod, z akého mala byť uskutočnená zmena rozvrhu práce na rok 2008.

... Ak by aj mal byť skutočným dôvodom Dodatku k rozvrhu práce skutočnosť, že pridelené veci (vrátane sp. zn. 6Cb 8/2008) bránili Predsedníčke súdu vykonávať svoju funkciu, namietam, že predmetná zmena v osobe zákonného sudcu nemá oporu v právnom poriadku SR.

... Z napadnutého rozhodnutia mi tiež nie je zrejmé, na aké percentuálne množstvo vecí dovtedy pridelených Predsedníčke súdu sa vzťahuje Dodatok k rozvrhu práce. To znamená, že nie je zrejmé, či boli prerozdelené všetky veci dovtedy pridelené Predsedníčke súdu alebo iba časť z nich.

... Z dikcie... Zákona o súdoch vyplýva, že predseda súdu prejednáva a rozhoduje veci tak, aby mu to nebránilo plniť si svoje povinnosti z titulu funkcie predsedu súdu. Predseda súdu je ale v prvom rade sudca a preto je povinný rozhodovať veci, ktoré mu boli pridelené rozvrhom práce.

... Žiadne ustanovenie zákona... neoprávňuje predsedu súdu odňať si všetky pridelené veci, prerozdeliť ich medzi ostatných sudcov a vykonávať iba funkciu predsedu súdu.

... V prípade, ak Dodatkom k rozvrhu práce bola odňatá a prerozdelená medzi ostatných sudcov iba časť spisov Predsedníčky súdu, v Dodatku k rozvrhu práce absentuje zdôvodnenie na základe akého konkrétneho postupu bol uskutočnený:

(a) výber spisov Predsedníčky súdu, ktoré sa prerozdedia medzi ostatných sudcov,

(b) výber sudcov, medzi ktorých sa mali spisy Predsedníčky súdu prerozdeliť.

... Ak by totiž aj mali byť prerozdelené všetky alebo iba časť spisov Predsedníčky súdu, tak mali byť prerozdelené medzi všetkých sudcov rozhodujúcich obchodno-právnu agendu a nie iba medzi troch sudcov rozhodujúcich obchodno-právnu agendu.

... Keďže predmetná zmena v osobe zákonného sudcu nespĺňa zákonom stanovené kritéria, túto považujem za svojvoľnú, čo je v právnom štáte neprípustné.

... Na základe uvedeného som toho názoru, že k zmene v rozvrhu práce nedošlo na základe zákonom stanovených dôvodov, moje námietky neboli krajským súdom náležite preskúmané, čím došlo k porušeniu môjho základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1 Ústavy SR, článku 38 ods. 1 Listiny a práva na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru.»

Podľa názoru sťažovateľky napadnutým uznesením došlo tiež k porušeniu jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces, pričom tvrdí, že krajský súd jej v odvolacom konaní neposkytol náležitú ochranu, pretože nenapravil porušenie „Zákona o súdoch“ okresným súdom. Sťažovateľka ďalej vyčíta napadnutému rozhodnutiu arbitrárnosť a rozpor s princípom právnej istoty, pričom tvrdí, že „krajský súd sa uspokojil so skutočnosťou, že Sudca sa mal stať zákonným sudcom na základe Dodatku k rozvrhu práce“, bez rešpektovania relevantnej judikatúry ústavného súdu, na ktorú v sťažnosti poukazuje. V súvislosti s touto námietkou argumentuje:

„... O skutočnosti, že krajský súd zmenu v osobe zákonného sudcu neposudzoval na základe konštantnou judikatúrou Ústavného súdu SR stanovenými kritériami, svedčí... aj to, že krajský súd sa pri rozhodovaní ani len nezaoberal zmenou rozvrhu práce na rok 2008.

... Krajský súd neuviedol a ani nezdôvodnil svoje úvahy, na základe ktorých sa v napadnutom rozhodnutí odklonil od doterajšej ustálenej súdnej praxe.

... Nerešpektovaním konštantnej rozhodovacej praxe Ústavného súdu SR krajský súd zaťažil napadnuté rozhodnutie vadami svojvoľe a arbitrárnosti...“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd sťažnosti vyhovel a nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo obchodnej spoločnosti S., a.s.,
- nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa článku 48 ods. 1 Ústavy SR,
článku 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd,
- na prejednanie vecí súdom zriadeným zákonom podľa článku 6 ods. 1
Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR, článku 36 ods. 1 Listiny
základných práv a slobôd,
- na spravodlivý proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských
práv a základných slobôd,
uznesením Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Cob 16/2012-572 zo dňa 19.07.2012
porušené boli.

I. Uznesenie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 21Cob 16/2012-572 zo dňa 19.07.2012
zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

II. Krajský súd v Trnave je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti S., a.s., trov trovy
konania v sume 323,52 €... na účet obchodnej spoločnosti B., s.r.o., do jedného mesiaca od
právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah... Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V súvislosti s už citovaným čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd zdôrazňuje, že rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého

zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľka v sťažnosti namietala porušenie svojho základného práva nebyť odňatá svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy a čl. 38 ods. 1 listiny, ako aj porušenie práva na prejednanie veci súdom zriadeným zákonom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, k porušeniu ktorého malo dôjsť napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý rozhodoval o jej odvolaní proti meritórnemu rozhodnutiu prvostupňového súdu a ktorý v odôvodnení svojho zrušujúceho rozhodnutia konštatoval, že v konaní pred okresným súdom „*nenastal rozpor so zásadou zachovania zákonného sudcu*“, a nenapravil tak podľa sťažovateľky údajné porušenie zákona okresným súdom.

Ani ústava a ani zákon o ústavnom súde nešpecifikujú, aké právne prostriedky nápravy treba vyčerpať. V prípade, ak sú účinné a účastníkom dostupné, možno za ne považovať tak riadne, ako aj mimoriadne opravné prostriedky. Za takýto opravný prostriedok treba považovať aj dovolanie podľa § 236 a nasl. OSP, a to predovšetkým v prípadoch, keď účastník konania zdôvodňuje svoje podanie (sťažnosť ústavnému súdu) poukazom na niektorý zo zákonných dôvodov podľa § 237 OSP.

Aj ústavný súd vo svojej judikatúre vyslovil, že prípustnosť dovolania opierajúceho sa o niektorý z dôvodov uvedených v § 237 OSP je založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu (bez ohľadu na povahu a predmet konania), ak sa v ňom namieta niektorá z procesných väd uvedených v tomto ustanovení (III. ÚS 171/06, IV. ÚS 238/07, II. ÚS 1/08). Uvedené ústavný súd ďalej spresnil, tak že „závažné procesné pochybenia súdov (vrátane porušenia základného práva na zákonného sudcu)... sú jednak dôvodom na podanie odvolania... a jednak dovolania podľa § 237 písmeno g) OSP“, v dôsledku čoho „porušenie ústavou

garantovaného základného práva neodňateľnosti zákonnému sudcovi odôvodňuje podanie ako riadneho, tak aj mimoriadneho opravného prostriedku“ (IV. ÚS 10/02).

Podľa § 237 písm. g) OSP dovolanie je prípustné, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Výklad pojmu „nesprávne obsadený súd“ sa podľa judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 26/04, IV. ÚS 161/08, II. ÚS 136/08), ale aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) (napr. uznesenie sp. zn. 4 Cdo 1/98 z 28. januára 1998 – Zbierka súdnych rozhodnutí a stanovísk najvyššieho súdu, rok 1999, č. 99; podobne aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 5 Obdo 13/2001 z 18. marca 2002) vzťahuje rovnako na otázku nezákonného sudcu, teda na prípad, ak nekoná zákonný sudca, resp. zákonní sudcovia. Dovolací súd na takúto vadu konania prihliada z úradnej povinnosti (§ 242 ods. 1 OSP), pričom právomoc dovolacieho súdu sa vzťahuje aj na vady prvostupňového rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 243b ods. 3 OSP).

Pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti ústavný súd zistil, že ochranu sťažovateľkou označeným základným právam na podklade ich možného porušenia z dôvodov uvedených v sťažnosti je oprávnený poskytnúť všeobecný súd, a to v konaní o mimoriadnom opravnom prostriedku – dovolaní. Ústavný súd preto rešpektujúc požiadavku subsidiarity vyplývajúcu z čl. 127 ods. 1 ústavy i svoju doterajšiu rozhodovaciu prax sťažnosť sťažovateľky odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Keďže sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá a rozhodovanie o jej ďalších požiadavkách (zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu a priznanie trov právneho zastúpenia) bolo podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo, ústavný súd sa týmito požiadavkami sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2013